

JURNAL

PENTRU PESHINDIREA SHTIINCELORŢ NATURALE SHI ESAKTE, ÎN TOATE KLASELE

PediceatŃ

BCU Cluj / Central de University Library Cluj
de
PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

№ 23.

(Anul alŃ patrulea)

Бзкреншї

22 Ianie, 1859.

Коприндера: Леџиле тѣритишлѣи ѓн патрѣ.— Анастетиџе саѣ ремеџи ѓн контра дѣреџи.— Тосанулѣ.— Деспре тѣѣриле антиџе.—
Комѣикаџиѣни шџиѣнтиџиџе миџи.

Леџиле тѣритишлѣи ѓн патрѣ.

II.

Ѓнеле дїн леџиле тѣритишлѣи ѓн патрѣ, ле аѣ ѓнвѣџатѣ шї кѣносџѣтѣ кеарѣ оаменїи де рїндѣ кїндѣ аѣ авѣтѣ оџасїџне але обсерџа.

Аша аѣ вѣџлѣ пѣсторїи шї аџџїа каре се оџѣпѣ кѣ крештереа кїпїлорѣ кѣ, соїџлѣ кїпїлорѣ џелор маї пѣтерпїџї, сѣ слѣџеште даџѣ нѣ ѓнгрїџешџѣ а аместџеа дїн тїмѣѣ ѓн тїмѣѣ аџешѣ соїѣ кѣ алѣ маї вѣнѣ де кїтѣ дїнѣѣ. Маї кѣ сеамѣ аѣ обсерџатѣ пѣсторїи кѣ соїџлѣ оїлорѣ сѣ стрїџѣ (адеџѣ миџеї рѣмїнѣ миџи, оїле деџїнѣ маї пѣџїнѣ грѣсе, саѣ кѣ лїна лорѣ деџїне маї грѣасѣ) кїндѣ нѣ ѓнгрїџешџѣ але ѓнперїџеа дїн тїмѣѣ ѓн тїмѣѣ кѣ берѣџеџи д'џнѣ соїѣ маї вѣнѣ. Дарѣ шї Лапонѣлѣи ѓн Норџеџїа н'а пѣтѣтѣ сѣ'ї скѣне дїн

џедере кѣ, кїндѣ ѓнперѣџеаѣѣ елѣ џара џнѣ џерѣѣ, ренѣ доместџитѣ, к'џнѣ ренѣ сѣлџатїџѣ ѓн тоатѣ форџа шї енерџїа лѣи, атѣнџї соїџлѣ ренїлорѣ се ѓнѣџнѣѣџеште тѣлѣѣ. Кеарѣ ѓнџре пасерїле поастрѣ доместїџе, даџѣ нѣ ѓнгрїџеште џїне-џа а ѓнперѣџеа соїџлѣ лорѣ кѣ соїџрї маї вѣне, атѣнџї пасерїле се стрїџѣ, адеџѣ наџѣ пѣїи слаџї, миџи кѣ пѣџїнѣ карне авїндѣ пїџїоареле лѣнџїи шї неџїнѣѣ ѓн старе сѣ се ѓнгрѣашѣ тѣлѣѣ.

Сїнтѣ џнїи оаменїи есаџераџїи ѓн опїнїџїнїле лорѣ деспре морѣле каре џїџѣ кѣ, ѓн домѣнѣлѣ Натрѣї домнѣше о неморѣлїтате маре, фїндѣ кѣ, преџѣнѣѣ џедемѣѣ, патрѣа ѓнѣѣ фаворїсеаѣѣ неџїдеѣлїтатеа кѣѣџторїеї шї dese скїѣѣѣрї ѓн сџера

мърпишлязи; fiindă къ vedemă къ in тогѣ аниі ани-малеле се имперекеазъ къ алте individe; перекеа d'astăzi нъ este ачеа дин анылă труктѣ шч. Ачеа каре зикă астеа, нъ миш къ сирьрѣл мизлокă а пѣстра паселе in къалитѣиле лорѣ бѣне individuale ши де пасе, este ачеастъ nefidelitate конжѣгалъ in лѣмеа аниамлă.

Deja Buffon а обсерватѣ къ, kindă имперекомѣ диферите пасе, пѣилă каре eastъ seamънъ in привинга фѣтѣрѣи корпѣлѣи, маі къ seamъ а капѣлѣи ши а пѣчоарелорѣ, asemenea ши in привинга къалитѣилор морале, пѣил, зичомѣ seamънъ къ таѣл; дар in привинга мѣрѣмѣи корпѣлѣи, пѣил seamънъ къ мѣша. Кай енглезешѣи не арѣлă знă esemplă foarte interesantă in рѣпортлă ачеста. Кай енглезешѣи аша де stimăцѣи ши де прецѣцѣи акѣмѣ, аѣ ешитѣ d'знă крѣчиamentѣ фѣктѣ prin импрезнарѣа армаселорѣ арабѣи къ иене де Normandia. Калѣ арабескѣ este нерешѣлă калѣлă челѣ маі новѣлă in привинга фѣтѣрѣи, а издеlei ши а форѣилорѣ салѣ; дарѣ сѣнтѣ мѣчѣи де талиѣ. Иенеле де Normadia се deosebескѣ prin deosebită мѣрѣме. Nainte к'о сѣтѣ де ани, аѣ инченѣлă а имперекеа армѣсарѣи арабешѣи къ иене енглезе ши eatъ къ продуктлă каре а ешитѣ d'ачеастъ импрезнаре де до, диферите пасе, импрезнъ in sine ши къалитѣиле ачесторѣ диферите пасе; де ачеа, калѣлă енглезескѣ арѣ тоатѣ фрѣмсецеа, фокѣлă ши издеала знѣи калѣ арабескѣ не лѣнгъ талиѣа марѣ ши кѣрноасъ а знѣи калѣ де Meklemburg. Eatъ ши знă алѣ esemplă interesantă. In Anglia, esistă in каселе оаменилорѣ знă соѣлă де кѣинѣи де вѣнатѣ ешитѣи де кѣинѣи де вѣнатѣ дин Spania ши имперекеацѣи къ кѣинелевѣлнѣ natifă in Anglia. Кѣинеле-вѣлнѣ арѣ о марѣ издеалă а зѣмлетѣлѣи. Кѣинеле вѣнаторѣ дин Spania арѣ знă instinctă де вѣнатѣ аша де финѣ, in кѣлă къноаште де департе преzenѣа вѣнатѣлѣи, мерѣе фѣрѣшъ кѣтѣре дѣнсъ, салѣ ши лă прѣнде. Дарѣ енглезѣи аѣ обѣчеѣлă къ инвѣцѣлă копѣи лорѣ ка сѣ нъ мѣшче дин локѣ, сѣ stea нѣмаѣ ши сѣ ашленте не вѣнатѣ дарѣ сѣ нъ алерѣе дѣне дѣнсъ. Ши eatъ акѣмѣ знă лѣкрѣ кѣрѣосѣ: пѣи кѣинилорѣ пѣкѣцѣи in Anglia инвѣцѣи сѣ stea in локѣ, dovăndескѣ ачеастъ къалитѣе кѣарѣ дин зѣоа нашѣрѣи лорѣ фѣрѣ вр'о инвѣцѣлăрѣ. Аша дарѣ este пробатѣ къ кѣарѣ инвѣцѣлăрѣ аниамелорѣ domestice тѣече ка знă дарѣ де мѣштенѣре ла

пѣи лорѣ! Пѣратѣ къ омѣлă нъ араѣ ачеастъ импрецѣзаре; алтмѣнтрелеа, арѣ fi destăлă ка сѣ инвѣцѣлăм не пѣрѣнѣи ка сѣ паскѣ копѣи инвѣцѣи! — Eatъ ши знă алѣ esemplă. Oaiea дин Anglia арѣ обѣчеѣлă къ наште in societate къ алте оѣ; не kindă oaiea дин Skotia зѣмлă сирѣратѣи ши нъ е sociabile; апоѣ s'а обсерватѣ къ adăkindă oaiea енглезѣла Skotia, ачеастъ oaie пѣстрѣазѣ кѣарѣ не мѣнѣи Skotiei firea еѣ къ зѣмлă in societate ши ачеастъ къалитѣе о пѣстрѣазѣ in Skotia пѣнъ ла а тѣрѣа цѣнерациѣне! — Eatъ инкѣ знă esemplă: in partea meridională а Americi (Buenos Ayeres, Montevideo) esistă знă соѣлă де каѣ каре аѣ къалитѣе къ, kindă инвѣцѣа чѣне-ва знă калѣ ка сѣ зѣмле in бѣестѣрѣ, тоѣи пѣи а лѣтѣрѣа цѣнерациѣилорѣ каре ворѣ еши d'ачестѣ калѣ инвѣцѣлă, ворѣ зѣмла ши еѣ in бѣестѣрѣ!

De мѣлă s'а обсерватѣ къ pasa bovina (воѣ, вачѣ, бѣволѣ) се стрѣкъ, адекъ къ воѣи довѣндескѣ оаше слѣе, пердѣ дин нѣтереа, таѣрѣи нъ сѣнтѣ продуктѣилѣ ши вачѣло даѣ пѣцѣнă ланте дакъ нъ ингрѣжеште чѣне-ва ка сѣ имперекеѣе воѣи ши вачѣле лѣи дин тимнă in тимнă къ воѣи ши вачѣ d'о алѣ пасъ маі бѣнъ де кѣлă а лѣи. Дарѣ este in Европа знă пополă каре а мѣрѣ къ идея крѣчиamentѣлѣи паселорѣ foarte департе ши астѣ-селѣ а ажѣнсъ d'а имвѣнѣлăцѣлă мѣлă toate аниамелеле салѣ domestice. Ачестѣ поплăлă este поплăлă енглезѣ. Енглезѣи аѣ адѣсѣ порѣи дин Afrika ши 'и а имперекеатѣ къ порѣи енглезѣи. Пѣи ачесторѣ порѣи аѣ довѣндѣлă доѣ къалитѣи аѣ пѣрѣнѣилорѣ лорѣ дин Afrika адекъ се цѣнă маі кѣрацѣи де кѣлă порѣи дин Европа ши даѣ шѣнче маі рѣстоаше. Енглезѣи аѣ transportatѣ кѣарѣ рѣинѣи, порѣмѣи ши алте пѣзѣрѣи де песте океанă ла patria лорѣ ши eatъ къ аѣ довѣндѣлă къ пѣчѣ интр'о парте а лѣмѣи нъ сѣнтѣ пасѣрѣи маі марѣи ши маі рѣстоаше де кѣлă in Anglia.

Noi, in Romania, sѣntemă in привинга ачѣаста, антипоѣи енглезилорѣ; еѣ аѣ фѣктѣлă toate пентрѣ аниамелеле domestice ши ноѣ n'amăлă фѣктѣлă нимѣкѣ. Авемă знă соѣлă де каѣ каре арѣ зѣеле къалитѣи прецѣоаше адекъ зѣмлă исте ши раѣдѣ мѣлă (ка вѣлѣлă помѣнă), дарѣ ачешѣи каѣ сѣнтѣ мѣчѣи, n'аѣ о инѣцѣишаре ши este сѣлѣлă чѣне-ва а пѣне ла о тѣзѣрѣи онѣ ши зѣче каѣ помѣнешѣи мѣчѣи, in локѣ де доѣ саѣ патрѣ каѣ марѣи. Де че нъ ш'а рѣндѣлă нимѣнеа а инкрѣчѣша pasa кайлорѣ ла ноѣ

kă kai dint'r'ânș soiș mare mi frămouș, prekzăm sintș kai de Transilvanieș, kare sintș mi ei prodzătș zni křvčiamențș? Dakъ Romъniea va avea odatъ trebzîngъ de kavalerie, de ce sъ nă o iea de kai nъskăđi ne pămîntă ei? Avem aiči o pasъ de oi kare daș lina groasъ nămitș đigae. Oaia de pasa finț nămitș Merinos, nă poate sъ sьbsiste la noi, asta provine de diferingъ a klimei noastre mi acelei din Spaniea,

darș de ce n'a năș nînz akzăm nimenea în lăkrare, křvčiamențăł ał oimorș noastre de đigae kă oaia de lînz finț? Oare în toatъ Europa, nainte kă doș sste de ani, nă era oi d'ânș soiș ordin-řș ka đigaeica noastră? Oare n'aș prochedatș mi akolo prin křvčiamențăł paselorș nînz a doșinditș oaia kă o lînz finț?

(Ba șrma.)

Anestetice saș pemezii în kontra đzerepei.

(Șrmare.)

Anglezii, amičii kloroforzăi, nînz kîndș rețina Victoria năł. a întrebzîngatș inkъ în lăzzie, aș kăstatș prin diferite arșmente a kombate acesț arșmentș biblikș în kontra kloroforzăi. Ei aș zisș kă acesatș porșnka lăi Đsmnezeș, nă poate sъ fie đenerale pentrș ori ce femeș; kăči vedemș la zniî ponolî în America kă femeșle lorș n'aș niči o șrma de đzerepe la fačere mi indatș đsne ce a făkăș, kear zniș křaptș de orș mai ne șrma, femeșa sare mi жоакъ în kasъ. Đndē darș este aiči afșrisipea Evei kă toate fetele ei. kă nămaî kă đzerepe trebbe sъ naskъ konii? Darș adversariî lorș n'a vřtș sъ utio niči d'acesț arșmentș. În Angliea, aș înt'adevțřș zniî oamenî niște ideî bizare în esnikarea bibliei. Ama s'a vřzătș akolo preođi popřindș altoirea koniilorș, zikîndș kă, fiîndș kă bьbatș e trimiș de la Đsmnezeș, oamenilorș, nă trebbe nimenea sъ se skteaskъ d'acesatș patimъ. Darș temerea d'a nă veni în kolizîșnea kă ordîne lăi Đsmnezeș a adășș ne zniî anglezî la așșřđitatea cea mai mare. Ama s'a vřzătș zniî preođi eskăzîndș din komzîșnele kreștîne ne zniî oamenî kare aș întrodășș însřlătorî la mașinele lorș, kăči ačeșitș zelouș aș zisș: nămaî Đsmnezeł Kreatorzăi lămei a kreatș mi vîntș kămș darș kăteazъ zniș omș sъ imite kreatorzăi prodzăkîndș mi eł zniș vîntș prin sřlătorî? Eatș zniș arșmentș admirabilș! Đsne acesț arșmentș, arș fi trebzîitș ka mi niște păřîndi kare aș fiî ce sintș „niște mřgarî“ sъ fie eskășitș din komzîșne; kăči kămș aș kătezał ei a vřzřna đrentăłtș kreatorzăi kare 'mi a preservatș însămi đrentă a ponzla lămea sa kă mřgarî mi aale dobitoače!

Ale arșmente în kontra kloroforzăi la lăzze aș avătș o mai mare valoare, adekъ zniî aș zisș kă natșra a datș femeî đzerepea fačereî

ka zniș monitorș ał perikăzăłtș kare đ amerîngъ. O femeș kare are la o fačere đzerepe prea mare mi prea lăngъ, este înutiîngatș de natșrș. kă o a doș fačere poate s'î koaste vieađa; apoi dakъ femeșa kasъ sъ se skape de đzerepea fačereî prin kloroforș, negreșitș kă perde avantajăł înutiîngăreî kare a năstș s'î dea đzerepea. Iarș alđii aș zisș kă s'a vřzătș kă đsne lărepea kloroforzăi, aș înčetatș mănčî kă totzăł; la ačeasta s'a pșpăzșș kă nămaî zniș medikș kare nă utie kămș mi kîț kloroforș trebbe s'î dea zneî femeî, nămaî ačelea poate sъ fakъ kă, đîndș prea repede mi prea măłtș, sъ înčeteazъ mănčile kă totzăł. Đnș mamăđđ înčelentș, nă va da zneî lăzze măłtș kloroforș zniș đsne autș. Kăči se utie kă înfîia enerđie a kloroforzăi este kă înčeteazъ mișkăřile volăntare, simđičîșnea mi kănoștingă de sine kare o are ori-če omș; đîndș mai măłtș kloroforș, atșnčî înčeteazъ mi toate mișkăřile korpełăi nevolăntare (nesăpășe voîngeî noastre s. e. mănčile *) mitpei mi kearș respiračîșnile nălminilorș mi vřtaia inimeî poate sъ înčeteaze; atșnčî omzăł e mortș.

Ama darș dakъ la toate operačîșnile xîřřřikăle este čerătș kă xîřřřăł sъ nă dea volnăvzăi prea măłtș kloroforș, la lăzze acesatș prekazîșne este inkъ mai nečesarie mi

*) Notă. Amă zisș aiči kă đzerepele fačereî saș mănčile mitpei nă sintș sășse voîngeî femeî. Ačeasta s'a đdeverîitș prin teorie mi măłte esperimente foarte interesante. Ama s'a vřzătș kă la znele femeî paralizate kare n'a năstș sъ mișce niči kă mina niči kă ničiorș, mitra totș a đkřatș mi a avătș mănčî. Asemenea s'a v zřitș la znele femeî kare aș mřpit în fačere, kă kear đsne înčetărea țtșřora semnelor de ni-đđ la ačeste nenorovite femeî, aș sroș zniș koniăł niș din mitrș. Ačeste întîmăłřî aș făkăș kă la zniî ponzla este o lepe kă, kîndș o femeș a mřpitș în fačere, kă nă o îngroapъ nînz kîndș n'a emiț koniăł din mitra ei.

ničí nř e de trezvingř a da lřzzei mřlř klo-
poroř pentř insřlare.—

Ўнř алř аргмеантř в контра клоуро-
ррлї ла лřzze este, кř знї pretindř кř о лřzze
каре а лřatř клоурофорř este маї мрлř срнсс
незнїей каре атакь кїте одать пе лřzze, де кїтř
ачело каре п'ащ лřatř клоурофорř. Дарř ниčí
ачестř аргментř нř е сїгррř; кřчї незнїеа лřz-
зелорř (Mania parturientium) este о патїмь атїта
де парь в кїтř пе лїпсескř нїнз акрмщ чїфре
pozitive ка сь штїмщ дакь втр'адевърř ачеле
каре ащ лřatř клоурофорř сїнлř маї срнсс а-
честей патїме де кїтř ачеле каре п'а лřat'o.

Desure адевърраді перїколї продршї прїн
insřlarea клоурофоррлї, шїїнда медїчїней аре
акрмщ нїште датїне foarte esakte шї foarte кр-
рїоасе. Аша се шїте кř в зече ані чеї дне
ррнз, с'а втїмплатř в Европа шї Амерїка 74
касрї де моарте в ррма insřларей кř клоуро-
форр. В ачестř тїмнщ с'а клоурофоратř нрмаї
в доз снїталррї марї де Лондонщ (каре аре
песте 10 снїталррї) нрмъррлщ де 6000 де оа-
менї, ла операционї граве хїрррїкале. Се со-
котеште кř тотř в ачестř тїмнщ с'а клоурофо-
ратř в Европа шї Амерїка *sнщ milionщ шї*
doz sste de мї de oameni. Аша дарř, вмпър-
дїндщ нрмїтеле 74 касрї де моарте пе ачестř
нрмъррщ алщ операционїлорř, о сь easщ знщ казщ
де моарте pentр меаї-супре-зече мї де опе-
рацїї; este дарř введератř кř перїколрлщ este
foarte мїкщ шї маї нїмїщ. Втре ачесте сзме
де моррї, се афлщ шї доз лřzze клоурофорїзате;
дарř в амїндоз казрїле, лřzзеле сїнгрре 'шї-ащ
лřatř клоурофорр; пстемщ дарř сь зїчемщ кř еле
сїнгрре с'а оморїтř. Пе д'алт парте с'а арятатř
кř metoda д'а клоурофорїза лřzзеле а редсщ
mortalitatea лřzзелорř втр'знщ modщ foarte сїм-
цїторř. Кřчї воала терївїлщ де spasmerї лřzзе-
лорř (Eclampsia parturientium) каре маї на-
їте сечера лřzзеле в Ангїеа, с'а арятатř ла
190,313 лřzze клоурофорїзате нрмаї 273 де орї
адекь знщ касщ де eclampsia (spasme) ла 700
лřzze шї кеарř дїнтр'ачеасть, ла fie-каре 9 ата-
кате де ачесть патїмь ащ мррїтř нрмаї 2. Дне
аналеле медїкале але снїталррї де наштере де ла
Dublin, с'а арятатř ррмъроррлщ ррзрлатщ алщ мор-

talїтцей лřzзелорř в рарортř кř лрнїмеа др-
ререй кррора еращ срнсс адекь:

Ла femeї каре австř мрнчї нрмаї 2 оре
(часррї) а мррїтř зна втре 320 лřzze.

Ла femeї каре австř мрнчї нрмаї де ла 2
нїнз ла 6 оре а мррїтř зна втре 145 лřzze.

Ла femeї каре австř мрнчї нрмаї де ла 7
нїнз ла 12 оре а мррїтř зна втре 80 лřzze.

Ла femeї каре австř мрнчї нрмаї де ла 12
нїнз ла 36 оре а мррїтř зна втре 23 лřzze.

Дарř ла femeї каре ащ австř мрнчї маї
мрлř де кїтř 36 оре, а мррїтř зна втре 6 лřzze.

Este дарř введератř кїтř де mare este в-
лрїнда втърмїтоаре а дрррей мрнчїлорř азрра
срнлтцей шї вїдеей лřzзелорř; прїн ррмаре, fi-
їндщ кř клоурофорр таїе дрррея мрнчїлор, не-
грешїтщ кř требе сь мїкшррезе мрлř шї мор-
talitatea лřzзелорř.

Rezultatele аналоаце ащ арятатř statistica
oamenїлорř операцїї в снїталеле прїн операцїонї
марї. Naintea ввенцїїней клоурофоррлї, мр-
рїсе в снїталррїле мїлїтаре але Марей Брїтанїей
втре 100 де амнстацїї (ла мїнз сащ нїчїорř)
нрмъррлщ де 28; акрмщ кř клоурофорр, моаре
нрмаї 23 втре о сьтщ де амнстацїї. Дарř в
снїталрлщ де Salisburg (Ангїеа) зндє naintea
клоурофоррлї мррїсе 22 проценте д'амнстацїї,
в чеї д'втїїщ 6 ані дне ввенцїїнеа клоуро-
ррлї, mortalitatea а крзтщ ла 9 проценте шї
пе ррмз кеарř ла 6 проценте!

Аша дарř се наре кř, кř toate конте-
стїїне, ввенцїїнеа клоурофоррлї este зна дїн
ввенцїїнїле чело марї фрксте в салрта оамени-
рей шї кř профетїеа лрї Sir Humphry Davys кř
remezїїле anestetїche (аморрїтоаре) ворř жкка
одать знщ полщ mare в медїчїнз, кř ачесть
profetїe, зїчемщ, се адеверезлщ дїн зї в зї маї
мрлř. Орї-крмщ, este о ввенцїїне grandїоась
кř омрлщ este в stare прїн знщ remedїї нр-
кочїтщ шї препаратщ де дїнсз, а се револта в
контра тїранрлї челї маї mare дїн лрме, адекь
в контра дрррей. Еать втр'адевър кř клоуро-
ррлщ este о короант нроть pentр лїбертатеа о-
мрлїї; кřчї знщ омщ несрнсс дрррей, нř е сз-
нсс нїмрлї!

Tucanul.

Sintă în lume niște oameni care aș o gъръ аша de mare în кiтă тоџi se sperie de ei, kîndă ei deskidă гъра; паркъ voră sь inгiцъ ne toatz лъмеа; dar kind are чине-ва къраџи шi se apronie de dinșii, vede къ нъ fak nimik; stirig нъмаi шi алтă nimikă. În asemenea импреџиъръpi se афл шi пасереа *Tucan* саă *Ramphastos* despre care vorăimă акъмă.

Aчeastъ пасъре (vezî алъспата figъpъ) are знă чiокă deosebită de mare în кiтă poate sь'шi inкiпъсакъ чине-ва лъкpъ mare de dînsълă, dară inтp'adeвърă чiокълă ачесторă пасepi este аша de слабă în кiтă еле нъ notă sь fakă nimikă къ dînsъ; къчи елă este сьвџире ка о коалъ de хiрtie шi este d'o цесъспъpъ аша de дебиле шi de моале în кiтă пасереа нъ e în stare sь спаргъ къ dînsъ ничи тькарă o череашъ. De ачееа патра, маикъ бьнъ пен-тръ тоџi fii ei, a inгpи-жiтă inтp'знă modă пар-тиколарă pentpъ ачесте пасepi ка сь нъ моаръ de foame. Adeкъ а-честе пасъpi kindă i. a în гъpъ вр'o inсектъ саă o поамъ o аръакъ în сьсă шi în жоsă пiнъ kindă обiектъл мiнкъpei лорă ii a venită tokmai în гъpъ асiтă-felă, къ poate sь'лă inгiцъ bine шi атънчи i.ă inrite.

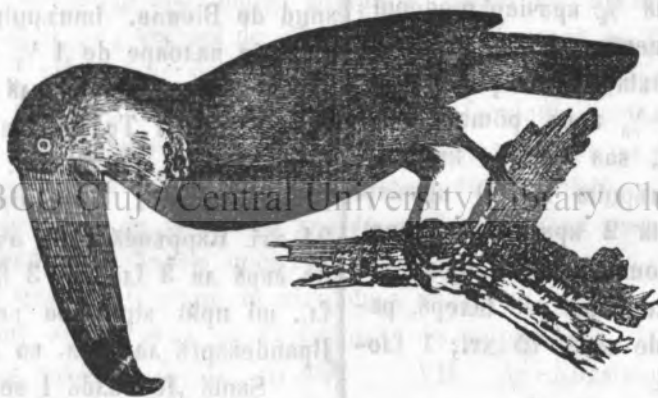
Aчесте пасepi аș în фьлтъра лорă чева de корьă. Нъмаi чiокълă лорă pьmîне чева deose- bită în тьpime шi în колоаре; asemenea шi лим- ва лорă este deosebitъ; къчи seamълъ к'o въ- катъ сьвџире de балепъ care femeеле o пьнă în korsetеле лорă.

Sintă ка 15 спeдe de ачестă ценă; dară спeдa despre care vorăимă, are знă чiокă гал- бенă аша de mare în кiтă e маi mare de кiтă кауълă лорă (ка шi ла знii oameni, гъра e маi mare de кiтă капъ); чiокълă are ла вiрфă o патъ neаргъ; гiтълă e алă denainte, inкoнџиpатă ка к'o пангiкъ рошиe.

Aчeastъ пасъре тpъешte în пьдърiле Бра- зилиeи шi Гъiana. (Америка meridionalъ).

Пъii сьi, în нътър de doi, kindă шьнiнкă sь пьнă ne spinare. Ei skotă stirapеа *Rak-Rak*. Пe- неле ei че sintă foarte frъmoase, sь inтpеv- inгeазъ ка знă felă de бланъ frъmoasъ

Eatz o fiinцъ frъ- moasъ, к'o гъpъ mare dară нъ e бьнă de ni- mikă; дакъ ne зiтiмă импреџиъръл nostpъ, гъ- simă мале asemenea fiinце. de шi нъ se нъ- mesкă Tucan шi нъ sintă пасepi.

Пасереа Tucan саă Ramphastos.

Despre тьсърiле античе.

De

A. Treb. Lauriani.

E. (џрмарe.)

IV Дьпъ моартеа лăi Сиџismăndă se iръв- pъ monetъria ла Дьнъpe шi ла Ренă, шi in тоa- ть Церmania. Sьntă Fpидepiкă III se фавpикаръ кръчиарi аша de pъi, inкьтă флорентинълă de аpъ se szi de ла 1 флорint нъмерарiă ла 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 14 шi маi сьсă. Церmanii нъмиръ in балџиокъpъ ачea монетъ pеа.

Schinderling. — Asseminea inкъpкьтъpъ se фькъ шi ла Дьпъpeа de мizлокă пpe iипълă лăi Ал- вepтă шi алă лăi Владиславă. Рецле Matia Кор- винă фавpикъ денарi de 3 пъpцi apамъ шi 1 ар- цинтă, шi opдинъ ка 200 атарi денарi сь' se нъ- мере pentpъ 1 флорентинă de аpъ. Aчeastъ pe- дькџиэне iдоитъ fь inкъ o фачере de bine, fiindă

къ май înainte de дънсаљ монета се стрикасе ми май таре, ми пентрѣ 1 флорентинѣ де асрѣ се чеа ми май мѣлїи денарї

Ла аннѣлѣ 1464 Matias Корвинѣ пестѣрѣ монетѣрия, вѣтѣ денарї де 2 орї май вѣнї, аша ка сѣ вїе еарѣши 100 денарї пре 1 флорентинѣ де асрѣ; елѣ вѣтѣ ми гроши де кѣте 5 денарї симплї, 20 гроши пре 1 флорентинѣ де асрѣ. — Сѣнтѣ Владиславѣ II се инкѣркѣ еарѣши монетѣрия, аша инкѣтѣ ацїонсе флорентинѣлѣ де асрѣ ла 200 ми ла 300 денарї, ми пре тимпѣлѣ вѣтѣїеї де ла Мохачї се сѣї ми май таре.

Ferdinandѣ I пестѣрѣ еарѣши монетѣрия, елѣ вѣтѣ флорентинї де асрѣ де мѣрїмеа ординарѣ, ми адїї де мѣрїме май мїкѣ сѣнтѣ пѣмеле де Penanї де асрѣ, дїу карї 100 фѣчеа 71 флорентинї де асрѣ; вѣтѣ монете де арѣнтїѣ марї де 1 злїѣ романѣ, дрентѣ репрезентанте алѣ Penanѣлї де асрѣ, импѣрїїтѣ ин 60 крѣчїарї, (крѣчїарїлѣ де атѣнїї кѣтѣ $\frac{1}{4}$ крѣчїарї модернї). 84 атарї крѣчїарї се да пентрѣ 1 флорентинѣ де асрѣ. Ла аннѣлѣ 1561 вѣтѣ алѣ флоринтѣ де арѣнтїѣ, чеа шай мїкѣ, де $\frac{3}{6}$ злїѣ романѣ, саѣ де $\frac{4}{5}$ злїѣ де Колонїа, саѣ де $\frac{2}{3}$ злїѣ де Виенна, каре флоринт импѣрїїтѣ ин 60 крѣчїарї (крѣчїарїлѣ де атѣнїї кѣтѣ 2 крѣчїарї модернї) продѣссе зрмѣторїлѣ компѣтѣ: 1 флоринтѣ де арѣнтїѣ фаче 60 xri; 1 коронатѣ саѣ талерѣ, рѣсїензѣторїѣ знѣї Penatѣ де асрѣ, 75 xri; 1 флорентинѣ де асрѣ, 104 xri.

V. Ла Konstantinopolї ин пестимпѣлѣ ачеста се ашезасе денарїлѣ (аспрѣ, акѣїа) де $\frac{1}{400}$ лїбрѣ романѣ, еарѣ сѣнтѣ Selimѣ I ми Solimanѣ се интродѣссе денарїлѣ де $\frac{1}{500}$ лїбрѣ романѣ, каре дїнѣ ми сѣнтѣ Selimѣ II (1512-1574).

Интре ачестеа се сѣї асрѣлѣ май ин тѣтѣ Ехрона ла рѣпорїлѣ 1: 12. Компѣтѣлѣ се фѣчеа ама: 40 аспрї факѣ 1 леѣ саѣ 1 наїстрѣ, (де о мѣсѣрѣ кѣ 1 флоринт де 60 xri де алї лїї Ferdinandѣ); 50 аспрї факѣ 1 скаланїнѣ, (де о мѣсѣрѣ кѣ 1 penanѣ де асрѣ, саѣ 1 коронатѣ империалѣ, саѣ регал, реал, скѣтѣ); 60 аспрї факѣ 1 zekinѣ саѣ флорентинѣ де асрѣ. — Ин Италїа се свїсе флорентинѣлѣ де асрѣ ла 7 $\frac{1}{2}$ лїпе.

Дѣпѣ моартеа лїї Selimѣ II инченѣрѣ аспрїї а се мїкѣшора ми а се адѣлѣтора, кѣ инченѣтѣлѣ се редѣссерѣ ла $\frac{1}{600}$ парте де лїтрѣ, ми леѣлѣ се сѣї ла 60 аспрї, апої пре ла аннѣлѣ

1600 се редѣссерѣ ла $\frac{1}{800}$ парте де лїтрѣ, леѣлѣ се сѣї ла 80 аспрї: кѣррѣндѣ се редѣссерѣ аспрїї ла $\frac{1}{1000}$ парте де лїтрѣ, леѣлѣ се сѣї ла 100 аспрї; ми сѣнтѣ Ібрахимѣ I пре ла аннѣлѣ 1624 се редѣссерѣ аспрїї кїарѣ ла $\frac{1}{1200}$ парте де лїтрѣ, леѣлѣ се сѣї ла 120 аспрї, ми фѣчеа инкѣ тотѣ а $\frac{1}{10}$ парте де лїбрѣ де арѣнтїѣ. Атѣнїї се интродѣссе методѣлѣ де а пѣмера треї аспрї пре злїѣ пара, ми 40 парале пре 1 леѣ. Леѣлѣ тотѣ ера аша де маре инкѣтѣ флорентинѣлѣ де асрѣ фѣчеа пѣмай 1 леѣ ми 6 парале, апої 1 леѣ 8, 10 ми 12 парале; прекѣндѣ ин Италїа фѣчеа 10 лїпе де арѣнтїѣ, ми ла Дѣнѣрѣ 2 флоринѣї (карї ин Церманїа се кѣмпѣта ин кѣте 60 крѣчїарї, еарѣ ин Transilvania ин кѣте 100 денарї).

Ин Церманїа сѣнтѣ Ferdinandѣ II се вѣтѣрѣ флоринѣї де арѣнтїѣ де кѣте $\frac{5}{8}$ де злїѣ романѣ саѣ де $\frac{3}{5}$ де злїѣ де Колонїа, саѣ де $\frac{1}{2}$ де злїѣ де Виенна, импѣрїїтѣ ин 60 xri, (крѣчїарїлѣ ин валѣаре де 1 $\frac{1}{2}$ xri. австриакѣ модернѣ). Атѣнїї инченѣ компѣтѣлѣ: 1 флоринт де арѣнтїѣ фаче 60 xri; 1 Талерѣ фаче 1 fl. 20 xri; 1 Коронатѣ фаче 1 fl. 30 xri; 1 penanѣ де асрѣ фаче 1 fl. 48 xri; 1 флорентинѣ де асрѣ фаче 2 fl. 24 xri. Кѣррѣндѣ дѣпѣ ачестеа се сѣї флорентинѣлѣ де асрѣ ла 3 fl., ла 3 fl. 30 де xri. ми ла 4 fl., ми прїн стрїкареа банїлѣрѣ де арѣнтїѣ ла Brandeburgѣ ла 9 fl. ба кїарѣ ла 16 fl.

Сѣнтѣ Леополдѣ I се вѣтѣрѣ флоринѣї де $\frac{5}{12}$ де злїѣ романѣ, саѣ де $\frac{2}{5}$ де злїѣ де Колонїа, саѣ де $\frac{1}{3}$ де злїѣ де Виенна, импѣрїїтѣ ин 60 xri. де мѣрїмеа ми валѣареа чѣлѣрѣ де акѣмѣ. Атѣнїї се интродѣссе компѣтѣлѣ: 1 флоринт де арѣнтїѣ фаче 60 xri; 1 Талерѣ мїкѣ фаче 1 fl. 30 xri; 1 T. маре фаче 2 fl.; 1 Коронатѣ фаче 2 fl. 15 xri; 1 Penanѣ де асрѣ фаче 3 fl. 10 xri; 1 флорентинѣ де асрѣ фаче 4 флоринѣї де арѣнтїѣ.

Интре аннїї 1662 — 1696 се вѣтѣрѣ гроши марї (Marianї) де кѣте 15 xri. ми де кѣте 6 xri, карї апої се рѣдїкарѣ ла преїѣ де 17 xri, ми де 7 xri; ассемїне се вѣтѣрѣ гроши мїчї де 3 xri, ми mezini (notopi) де 1 $\frac{1}{2}$ xri.

Ла аннѣлѣ 1752 се фѣкѣ конвенѣїѣнеа интре Австриа ми Баварїа пентрѣ батереа банїлѣрѣ, ин зрѣта кѣреїа се дефинї, ка дїн марка де Колонїа сѣ се батѣ 20 флоринѣї де арѣнтїѣ; еарѣ дїн

chea de Bienna 24 florinți de arșintș; din mar-
ka de arș de Kolonia ș se batș 67 floren-
tini de arș. Dșnș aчeastș konvenșione se bș-
tșrș bșkșđi de arșintș. de 2 fl., de 1 fl., de
30 xri, de 20 xri, de 17 xri (Mariani), de 12
xri, de 7 xri, de 3 xri (gromi), de 1 1/2 xri
(mezini, notori) mi de 1 xr.

VI. La anșđđ 1760 se dekretș ka banii
mșrșnși ș se batș nșmai de aramș. Se bș-
tșrș kșrșari mi đismștđđi de kșrșari apoi
gromi de 3 xri mi de 6 xri. In anșđi dintđiș
se bștșrș nșmai 48 xri din șnș nșndș de aramș
de Bienna, đnș aчеса 72, mai in șrmtș 120 xri.
La anșđđ 1807 se bștșrș bșkșđi de aramș de
kște 15 xri, mi de kște 30 xri, de mșrșimea
șnși lotș de Bienna. La anșđđ 1811 se de-
valșarș bșkșđile de 15 xri la 3 xri, mi челе
de 30 xri la 6 xri. La anșđđ 1816 se bș-
tșrș kșrșari konvenșionali 64 din șnș nșndș
de aramș de Bienna. Чei bștșđi mai inainte se
devalșarș de la 2 1/2 la 1 xr; чei noi de 3 mi
чei veđi de 15 la 1 1/2 xri, чei de 6 se onpi-
rș, сарș чei de 30 se devalșarș la 2 2/5 xri.

Ръпортđđ arșđđi kștre arșintș se sși la 1:
15. Șnș dekretș de la anșđđ 1784 defisșe
pređđđ florentinđđi de arș la 4 fl. 30 xri
de arșintș, saș la 2 koronai. Aчestđ pređđ in
arșintș remase arșđđi neskimbatș nșnș in zisa
de astșzi, darș in aramș se sși nșnș la 11 fl.
15 xri; mi kșndș șmșla bșkșđile de 15 xri mi
de 30 xri, đnș pređđđ insemnatș pre đъnșele
se sși florentinđđ de arș la 56 fl. 15 xri:
devalșarea skșzș la 11 fl. 15 xri, mi mai in
șrmtș la 4 fl. 30 xri de arșintș.

Nota. Fiindș kș rъпортđđ arșđđi kștre
aramș este ka 1: 1000, mi kș din 1 nșndș aș-
striakș de arș se fakș 160 florentini de arș,
mi kș prin șrmape nșmai 6 1/4 nșnzi de aramș
se đđ nentș 1 florentinș de arș: de aчеса I,
kșndș se bștea 48 xri din 1 nșndș de aramș)
florentinđđ nș se nștș sși preste 5 florinți de
aramș; II) kșndș se bștea 72 xri din 1 nșndș
de aramș, nș se nștș sși preste 7 fl. 30 xri de
aramș; III) kșndș se bștea 120 xri nș se nștș
sși preste 13 fl. 20 xri de aramș; IV) kșndș
se bștea 42 2/3 bșkșđi de kște 15 xri, saș 640
atari kșrșari din 1 nșndș de aramș, nș se nștș
sși preste 66 fl. 40 xri, V) kșndș se bștea 32

bșkșđi de kște 30 xri saș 960 atari kșrșari din
1 nșndș de aramș, nș se nștș sși preste 100
florentini de aramș, fiindș kș atșnđi banii de a-
ramș arș fi arșnșđ a fi marș kșratș, adekș
aramș kșrđș nentș kșldъri saș adte base saș
instrșmente. La I) statđđ kșntigș 30 xri; la II)
kșntigș 2 fl. 30 xr. (fiindș kș in kșrșș se че-
rea 5 fl. nentș 1 florentinș de arș); la III)
kșntigș 2 fl. 5 xri, (fiindș kș in kșrșș se че-
rea 11 fl. 15 xri, nentș 1 florentinș de arș);
la IV) kșntigș 10 fl. 25 xri (fiindș kș in kșrșș
se чера 56 fl. 15 xri nentș 1 florentinș de
arș); la V) gșntigș 43 fl. 45 xri (fiindș kș
in kșrșș se чера totș 56 fl. 15 xri nentș 1
florentinș de arș), va ș zikș kșntigș arșone
de đismștate. La anșđđ 1816 se bștșrș 64 xri
din 1 nșndș de aramș: massivđđ nentș 1 flo-
rentinș de arș ar fi 6 fl. 40 xri, kșntigș 2 fl.
10 xri. La anșđđ 1851 se bștșrș 102 4 xri
din 1 nșndș de aramș; massivđđ nentș 1
florentinș de arș ar fi 10 fl. 40 xri, gșntigș
6 fl. 10 xri. Darș fiindș kș in kșrșș se чerș
6 atari florinți nentș 1 florentinș de arș,
kșntigșđ e nșmai de 4 fl. 40 xri, adekș a-
proașe de đismștate. — Din toate aчestea se ве-
de kș insemnatșra nșș pre aramș, kșndș kpe-
ditđđ ștș bine, pôte đnșlika pređđđ aramei,
darș kșndș ștș rđș, nșđđ poate sși preste пре-
đđđ de marș.

VII. La Konstantinopolі de pre timșđđ
đđ Ibrahim I (1640—1648) inчeň a se redș-
че leđđ de la 1/10 parte de litrș de arșintș,
la 1/12 parte, apoi pre la anșđđ 1700 la 1/15
parte de litrș de arșintș; florentinđđ de arș
se sși la 2 lei (identici kș Talerii de kște 2
florinți). Nșnș la anșđđ 1750 skșzș leđđ la
1/20 parte de litrș de arșintș; florentinđđ de
arș se sși la 3 lei (identici kș Talerii de 1
fl 30 xri). Nșnș la anșđđ 1775 skșzș leđđ
la 1/30 parte de litrș de arșintș; florentinđđ
de arș se sși la 4 lei 20 parale (lei identici
kș florinți de arșintș konvenșionali). Nșnș la
anșđđ 1800 skșzș leđđ la 1/60 parte de litrș
de arșintș; florentinđđ de arș se sși la 9
lei; nșnș la anșđđ 1825 skșzș leđđ la 1/100
parte de litrș de arșintș, florentinđđ de arș
se sși kșrșrđndș la 20 lei, mi la anșđđ 1830
la 30 lei, la 1831 la 31 lei, la 1832 la 32

леї. În principatele române se stabili pentru bistierie florentină de aur la 31 1/2 леї. Dar la Konstantinopol kreskă kă annă, și aciuneș pînă la annă 1840 la 40 леї, eară la annă 1850 la 50 леї.

În annii de kărrândă se vîteră la Konstantinoli statei săă didrachme (dăploni) de aur, de kăte 1/50 de liră de aur în valoare de kăte 100 леї (centussari), și alții mai mici, de a cîncea parte de statei, de kăte 20 леї (vicesari săă vicussari), de kăte 10 леї (decussari), de kăte 5 леї (cincussari), și de kăte 2 1/2 леї (sesterlii). Dăpă această amezare a banilor, statei săă didrachmă de aur prețuște la Konstantinopol 1/3 parte de liră de argint, vikussari 1/15 parte, dekussari 1/30 parte, cîncussari 1/60 parte, sesterlii 1/120 parte, și assari (leă, libella), 1/300 parte de li-

bră de argint *); eară în aramă statei săă didrachmă de aur prețuște 20 litre, vikussari 4, dekussari 2, cîncussari 1 litră de aramă, sesterlii 1/2 litră și assari (leă, libella) a 1/5 parte de litră de aramă, prin șmare este așă de mare ka assari romană kătră finită reșbellă I pînă; eară kă 50 de anni mai înainte (pre la 1800) fșse de 5 ori mai mare, adekă kătră de mărimea assari romană înainte de reșbellă pînă (quantum as antiquus noster ante bellum punicum pendebat), și kă 4 sekă mai înainte de mărimea decussis romani.

*) Se înțelegе din асeastа, кă аурă еste mai скъпиă la Konstantinoli de kăтă in toată Европа, кăчi стă кătre аргинтă ка 1: 16. 5. Din асeastă кăстă monetele de аргинтă de 20 леї, de 10 леї, de 5 леї, нă по ș stăтiт е-квiлiбriăлă кă челе de аурă корреспондиаоре лорă, și statei săă săă săită актă de la 100 la 116 леї de аргинтă. Săре а цiне вiлоареа индикатă пре monetele de аурă гв-вернăлă е констiнăшă актă а ревърса monetele de аргинтă și а вате алтае дăпă рърорiăлă индикатă de noi, adekă de а фаче леăлă de 1/300 parte de liră de аргинтă.

Комникациѡні сѡientifice мiчi.

Pînza transparentă.

Eate o prescripțiune d'a face pînza transparentă kare este atita de transparentă pentru desenatori și архитекii. Să ica 8 părți zăтă de terpentină, 8 părți zăтă de рісiнă, 2 părți balsamă de Kanada, 1 parte balsamă de koraishă, să ле аместițe și să пăи pe pînza fină (măselină) k'o върете, să фактă săлă din măselină și s'ăлă ласе аша 36 de ore, атăчi о стă fie măselină пăтрăсă de асесте матерii. Se ренетсазă асeastă операціона дозă, trei ore, să săсече pînza și ва авеа pînă transparentă.

Susma de mare artificială.

În Franția а гăsită чiне-ва о invențiune d'a face zăтă материалă kare seamăнă atita kă susma de mare натуралă in kăтă нă е in stare nimenеа а deosebi între асесте дозă матерii. Eate kăтă se компăне асeastă susmă de mare artificială. Să ica magnesia (karbonica) стă о таie in въкăдi кă кол-църi și s'o пăие intr'o solăціune de stikă fuzidă

și fepșinte, s'o ласе аколо кiте-ва zile, ne șрмă s'o скоадă și s'o săсече. Асeastă операціune se ренетсазă in mai multe рiндърi, ne șрмă se ласă magnesia стă се săсече лăи intrei; neste 6—7 лăи, magnesia s'a skimbată in susmă de mare.

Обсерваціunile meteorologice la Бєскрештi de la 16—22 Iunie

Temperatura dăпă termometră лăи Reaumur, in zăврă.

	Dim. la ora 6,	d. a. la ora 4,	seara la ora 10.
La 16	13,5	18,5	15
La 17	14,5	17	15
La 18	15	17	15
La 19	15	17	15
La 20	17	21,5	17
La 21	18,5	18,5	17
La 22	18	21	17
Temperatura de mizlok	15,9	16,3	15,9

Barometră а variată între 326 și 328 liniі de Parisă.

Чiнчi zile de ploae, niči о zi senină.